

Ennallistamisteema esillä Maataloustieteen Päivillä

25.1.2024

Euroopan unionin (EU) tavoitteena on ennallistaa merkittävä osa jäsenvaltioiden maa- ja vesiekosysteemeistä. Tämä on aiheuttanut vilkasta keskustelua erityisesti maa- ja metsätalouden toimijoiden keskuudessa. Huoli maankäyttösektoria koskettavien rajoitusten kiristymisestä on ajanut mm. monet etujärjestöt pyrkimykseen vaikuttaa EU:n biodiversiteettistrategian valmisteluun.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu esitteli Maataloustieteen Päivillä 10. – 11.1.2024 Helsingin Viikissä mm. ennallistamisteemaa ja siihen liittyviä pullonkauloja ja haasteita. Kari Laasasenaho piti esitelmän yhteistyössä Risto Lauhasen ja Anu Palomäen kanssa. Esitys perustui SeAMKin ja muiden tutkimusorganisaatioiden tutkimuksiin ja katsauksiin, joihin viitataan tämän artikkelin lähteissä.

Ennallistamisvastarintaa

Näyttää siltä, että ennallistamispolitiikka on kohdannut huomattavaa vastarintaa, joka voi ajaa biodiversiteettistrategian valmistelun jopa poliittiseen umpikujaan. Vaikka ennallistamiseen liittyvä poliittinen päätöksenteko on ollut tähän mennessä vaikeaa, voivat todelliset haasteet alkaa vasta ennallistamishankkeiden käytännön toteuttamisen tasolla. Tästä on saatu viitteitä mm. Kanadasta, jossa on pyritty ennallistamaan maatalouden kuivatuksesta kärsiviä kosteikkoja.

Maataloustieteen Päivien esitys nosti esille niitä haasteita ja ratkaisuja, joita viimeaikainen ennallistamistutkimus on tunnistanut erityisesti maatalouteen ja turvetuotantoalueiden ennallistamiseen liittyen. Tarkoitus oli nostaa esille niitä harvemmin mainittuja tekijöitä, jotka vaikuttavat oleellisesti

ennallistamisen onnistumiseen, mutta joista on puhuttu toistaiseksi liian vähän.

Näitä asioita ovat mm. eri ennallistamisen käytännön tason toimijoiden 1. Epäselvät tavoitteet ja ristiriitaiset vaatimukset, 2. Vastahakoisuus muutokselle ja haluttomuus ottaa riskejä, 3. Ristiriitaiset suhteet, 4. Maanomistus vs. maan hallinta sekä 5. Ennallistamistalouden puute.

Maanomistajia kuultava

Nämä edellä esitetyt seikat tulee tunnistaa nykyistä paremmin, sillä riskinä Suomessa on, että maanomistajat eivät koe tulleensa huomioiduksi päätöksenteossa, ja se hidastaa ennallistamistoimia. Osallisuuden periaatteiden mukaan ihmisillä on oikeus olla mukana heitä koskevassa päätöksenteossa.

Ennallistamissuunnitelmien laatimisessa tulisi käydä aktiivisesti keskustelua kansalaisten, erityisesti maanomistajien ja yrittäjien kanssa, jotta löydettäisiin yleisesti hyväksyttävät tavat tehdä ennallistamistoimia.

Lisäksi on huomioitava, että maanomistajilla on usein paras tuntemus omista maa-alueistaan ja tämän asiantuntemuksen avulla toimenpiteiden onnistumisen todennäköisyys voi parantua merkittävästi.

Suomesta puuttuu ennallistamistalous

SeAMKin esitys herätti kiinnostusta. Esille nousi kysymys suomalaisen ennallistamistalouden puuttumisesta. Kuka tekee alan työt ja kuka maksaa työt jatkossa? Lisäksi toiminnan ulkoisvaikutukset tulisi arvioida huolella.

Rehevän kasvupaikan suometsän ennallistamiskohde Kyyjärvellä Metsähallituksen mailla. Kohteella mm. vanhat metsäojat on tukittu. (Kuva: Risto Lauhanen).

Kari Laasasenaho, Risto Lauhanen, Anu Palomäki
SeAMK

Kirjoittajat edustavat SeAMKin luonnonvarat ja biotalousalan TKI-toimintaa. Laasasenaho ja Lauhanen ovat työskennelleet mm. Suopaikka-nimisessä Keski-Suomen Ely-keskuksen rahoittamassa JTF-hankkeessa ja Palomäki mm. JTF-hankkeiden valmistelussa.

Lähteet:

Creed, I. (2023). Role of practitioners in the science-policy-practice process of wetland restoration. Keynote -esitys tilaisuudessa: “Nordic-Baltic Workshop on Greenhouse Gas Exchanges and Carbon Cycling in Managed Peatlands”, June 12-15 (Mon-Thu), 2023, in Vindeln, Sweden.

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Palomäki, A., Lohila, A., Minkkinen, K., Ojanen, P., Aalto, T., Marttila, H. (2023). Tieteellinen puheenvuoro kosteikkojen ennallistamisen haasteista ja ratkaisuista. Vesitalous -lehti 13.10.2023.

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Räsänen, A., Palomäki, A., Viholainen, I., Markkanen, T., Aalto, T., Ojanen, P., Minkkinen, K., Jokelainen, L., Lohila, A., Siira, O-P., Marttila, H., Päkkilä, L., Albrecht, E., Kuittinen, S., Pappinen A., Ekman, E., Kübert, A., Lampimäki, M., Lampilahti, J., Shahriyer, A.H., Tyystjärvi, V., Tuunainen, A-M., Leino, J., Ronkainen, T., Peltonen, L., Vasander, H., Petäjä, T., Kulmala, M. (2023). After-use of cutover peatland from the perspective of landowners: Future effects on the national greenhouse gas budget in Finland. Accepted to Land Use Policy Journal 9/2023.

Lauhanen, R., Laasasenaho, K. (2023). Maanomistajia on kuultava ennallistamishankkeissa − erityisen tärkeää se on nykyisessä maatalouden heikossa kannattavuustilanteessa. Mielipide-kirjoitus Maaseudun Tulevaisuudessa 7.8.2023. Painettu lehti ja verkkouutinen saatavilla: https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023081495550 (8.8.2023).